

Õppelaenu monopol Hoiupanga käes

Ebba Rääts

KOMMENTAAR

Valitsuse 29. juuli määrusega on keskhariduse omandanud kutse- või kõrgkoolides õppivatel noortel õigus taotleda õppelaenu ühest krediitiasutusest üks kord aastas. Laenu määr vaadatakse läbi ja kinnitatakse igal järgneval aastal uuesti. Sel õppeaastal on laenusumma suurus õppuri kohta 10 000 krooni. Üldse väljastatakse õppelaene ligemalt 297 miljonit krooni.

Õppelaene väljastavad Eestis kuus kommertspanka: Maapank, ERA Pank, Hansapank, Tallinna Pank, Ühispank ja Hoiupank.

Viimases asub ka õppelaenu keskregister, mis fikseerib laenu saanud õppurite isikkoosseisu.

Kuigi õppelaenu saamise tingimused kuues nimetatud pangas on enam-vähem ühesugused, on mitmetel laenu taotlejatel tekkinud probleeme.

Näiteks toome olukorra, kus üliõpi-

lane pöördub sooviga saada laenu N panga poole ja juhtumisi selleks ei ole Hoiupank. Esmalt teeb N pank järelepäringu Hoiupangas asuvasse keskregistrisse, kust selgub, kas õppur taotleb laenu esmakordselt või on talle juba varem õppelaen vormistatud. Kui selgub, et õppur on enne 29. juuli määrust saanud Hoiupangast õppelaenu, siis keskregistri vastus õppelaenu taotlemiseks teistest pankadest seab piiranguid.

Aastaid õppelaenu jaganud Hoiupank ja selle tooteosakonna juhataja Tanel Kõivpuu on ajakirjanduses andnud mõista, et "kuigi klient on oma valikus vaba" on "reaalselt panga vahetamine

praegu siiski raskendatud... Ei näe põhjust pingutada eriti selle nimel, et nad (laenu taotlejad) saaksid teise panka üle minna."

Kuigi objektiivselt tuleb tunnistada Hoiupanga ettenägelikkust, kes tuli õppelaenu vahendamisega Eestis turule juba mõni aasta tagasi ning seetõttu sai haridusministeeriumilt õiguse pida õppelaenu keskregistrit, seab just keskregister teised kommertspangad mõneti ebasoodsamasse olukorda.

Nii ongi septembrikuu seisuga Hoiupanga teenindada ligemalt 26 000 kolme varasema aasta õppelaenu võtjat. Esimesel koolinädalal andis Hoiupank välja 21 miljoni krooni väärtuses õppelaenu, kusjuures laekunud taotluste arv ületas 2000 piiri.

Ülejäänud viide panka, kes on neist mitteolenevatel põhjustel sunnitud konkureerima umbes 5000 sellel õppeaas-

tal laenusooviija pärast, laekus vaid ligemalt 100 taotlust.

Kui aga üliõpilane otsustab siiski laenu Hoiupangast mitte võtta, vaid soovib panka vahetada, siis jääb tal üle kaks võimalust. Esiteks võib N pank osta üles õppuri eelmise laenu Hoiupangast, mis on mõistagi vähetõenäoline. Mõistagi tuleks riikliku tagatisega õppelaene vaadelda kui kõrge kasumitootlikkusega toodet, mis suurendab vahetult panga teenimisvõimalusi, teisalt – mis veelgi tähtsam – meelitab juurde hulgaliselt noori arvestatavaid kliente ka tulevikus.

Paraku peavad kõik teised pangad peale Hoiupanga tegema tõsisid pingutusi, et õppureid endale meelitada.

Või alustavad viis panka võitlust selle eest, et keskregister koliks ümber kõikide pankade suhtes neutraalsesse asutusse.